

**Akademicki Projekt Kodeksu Cywilnego**  
**ogólnopolska konferencja naukowa, Kraków 25-26 maja 2017 r.**

W dniach 25-26.05.2017 r. w Krakowie odbyło się spotkanie konferencyjne w ramach prac Akademickiego Projektu Kodeksu Cywilnego poświęcone propozycjom regulacji umów o świadczenie usług i umów o pośrednictwo. Konferencję otworzył prof. J. Pisuliński (Dziekan WPiA UJ).

W pierwszym referacie prof. F. Zoll (UJ) przedstawił projekt regulacji umów o świadczenie usług. Propozycja oparta została na założeniu, że sprzedaż jest wyjątkiem, natomiast świadczenie usług – zasadą. Ze względu na to, że charakterystyczną cechą świadczenia usług jest wartość generowana przez działanie świadczącego, definiując „usługę” odwołano się do pojęcia pracy niepodlegającej zwierzchnictwu zamawiającego. Omawiając strukturę regulacji, prelegent wskazał, że pierwsza część przepisów będzie obejmowała przepisy wspólne dla ogółu umów o świadczenie usług, natomiast druga – poszczególne typy umów.

Podczas dyskusji prof. E. Bagińska (UG) oraz prof. B. Gnela (UEK Kraków) skrytykowały odejście od koncepcji rozróżnienia na gruncie świadczenia usług zobowiązań rezultatu od zobowiązań starannego działania. Krytykę takiego podziału przedstawił z kolei prof. W. Popiołek (UŚ), przyznając jednak, że strony stosunku obligacyjnego z reguły oczekują osiągnięcia pewnego efektu w ramach realizacji zobowiązania. Do zaprezentowanej krytyki przychylił się prof. M. Romanowski (UW), który ponadto podniósł, że każda umowa prowadzi do rezultatu, a istota dyskutowanego podziału sprowadza się do kwestii odpowiedzialności związanej z wykonywaniem umowy. W dyskusji wzięli udział także prof. A. Olejniczak (UAM) i prof. R. Szostak (UEK Kraków). Powszechne wątpliwości wzbudziło przyjęte w projekcie domniemanie starannego działania, jak i posługiwanie się sformułowaniem „pracy niepodlegającej zwierzchnictwu zamawiającego” w definicji usługi.

Kolejny referat, zaprezentowany przez prof. E. Rott-Pietrzyk (UŚ) i dr. M. Grochowskiego (INP PAN), poświęcony był przedstawieniu koncepcji, systematyki i zarysu możliwej regulacji umów o pośrednictwo. Omawiając zjawiska rynkowe w kontekście

umowy o pośrednictwo dr M. Grochowski (INP PAN) podkreślił, że umowy te w praktyce funkcjonują jako długoterminowe i stanowiące podstawę zorganizowanej współpracy stron, a ponadto wykazują tendencję do tworzenia struktur o charakterze poziomym (sieciowym). Zwrócił też uwagę na często występującą nierównowagę ekonomiczną stron umowy agencyjnej, co powoduje, że wykazuje ona funkcjonalnie podobieństwo do umów zawieranych w obrocie konsumenckim.

Z uwag prawnoporównawczych przedstawionych przez prof. E. Rott-Pietrzyk (UŚ) wynika, że w większości krajowych systemów prawnych regulowana jest wyłącznie umowa agencyjna, natomiast jeśli chodzi o strukturę regulacji, to nigdzie nie została wyodrębniona część ogólna normująca umowy sieciowe. Z kolei w DCFR wyodrębniono wspólną jednostkę redakcyjną dla tzw. umów sieciowych (według nomenklatury przyjętej przez referentów), składającą się z małej części ogólnej, zawierającej regulacje wspólne dla grupy umów, obejmującej umowę agencyjną, umowę franchisingu i umowę dystrybucyjną, a ponadto unormowania szczegółowe dotyczące poszczególnych umów (żadna z tych regulacji nie ma charakteru wzorcowego).

Na zakończenie wystąpienia zaprezentowane zostały trzy możliwe warianty regulacji. Celem zniwelowania nierównowagi ekonomicznej stron zaproponowano również wprowadzenie przepisów pozwalających na kontrolę treści postanowień zawieranych w tego typu umowach, także w relacjach obustronnie profesjonalnych.

W dyskusji głos zabrali prof. W. Kocot (UW), prof. A. Olejniczak (UAM) oraz prof. J. Lic (UEK Kraków). Zdaniem prof. A. Herbata (KUL) należałoby rozważyć wprowadzenie podstawowych reguł dotyczących wypowiedzenia stosunku prawnego z mechanizmem progresji okresu wypowiedzenia w zależności od długości trwania umowy. Według prof. M. Romanowskiego (UW) właściwym miejscem na regulację ochrony słabszej strony w stosunkach obustronnie profesjonalnych powinny być przepisy ogólne prawa zobowiązań. Prof. J. Pisuliński (UJ) zaproponował uregulowanie komisju w ramach umów o pośrednictwo, podnosząc, że ta konstrukcja ma zastosowanie także przy obrocie papierami wartościowymi.

Pierwszy referat drugiego dnia konferencji, zaprezentowany przez prof. M. Pecynę (UJ), stanowił kontynuację prezentacji prof. F. Zolla (UJ) na temat projektowanych przepisów o świadczeniu usług. Uzasadniając planowaną strukturę regulacji referentka zaznaczyła, że wobec skomplikowania obrotu większość umów ma charakter mieszany i współczesny system regulacyjny nie powinien opierać się na próbie sklasyfikowania świadczenia.

Następnie zostały zaprezentowane propozycje regulacji poszczególnych umów w ramach ogólnego unormowania świadczenia usług.

W wystąpieniu poświęconym przedstawieniu wad i zalet przyjętej struktury regulacji świadczenia usług prof. P. Machnikowski (UWr) krytycznie ocenił wstępne założenie, że usługodawca z założenia jest profesjonalistą. Ponadto, zdaniem referenta, usługi dotyczące rezultatu mogą wykazywać cechy, które będą powodowały konieczność wprowadzenia dodatkowych przepisów ogólnych, przez co pojawi się kolejny stopień regulacji w ramach jednostki poświęconej świadczeniu usług.

W kolejnym referacie prof. B. Gnela (UEK Kraków) zwróciła uwagę na konieczność rozróżnienia usług czynnościowych i rezultatu, co jest niezależne od podziału na zobowiązania rezultatu i starannego działania. Negatywnie odniosła się do próby zdefiniowania „usługi” przez odwołanie się do pojęcia pracy. Skrytykowała także posługiwanie się pojęciem „polecenia”, które wiążąco może wydawać zamawiający wykonawcy, twierdząc, że kojarzy się to ze zwierzchnictwem, którego przy świadczeniu usług brak. Zamiast tego pojęcia można się posłużyć – znanym kodeksowi cywilnemu – terminem „wskazówki”.

W referacie poświęconym zagadnieniom rodzaju oraz podzielności świadczenia wykonawcy, a także praw i obowiązków stron w przypadku wcześniejszego wygaśnięcia zobowiązania dr A. Pyrzyńska (UAM) podkreśliła, że usługa może mieć różny charakter – bądź świadczenia jednorazowego, bądź świadczenia o charakterze ciągłym, co ma istotne znaczenie w kontekście wygaśnięcia stosunku zobowiązaniowego. Wskazała jednocześnie, że w projekcie należałoby ująć jako zasadę usługę jako świadczenie jednorazowe.

Prelekcja prof. P. Drapały (ALK) dotyczyła analizy przepisów o usługach dotyczących obiektu materialnego i niematerialnego oraz przepisów o usługach projektowych. Referent wskazał na kilka braków w regulacji, w tym m.in. pominięcie przez autorów projektu problemu rozkładu ryzyka, brak szczególnej regulacji instrumentów kontroli terminowości i prawidłowości wykonywania usług, czy też nieujęcie w projekcie konstrukcji służących ochronie podwykonawców.

Wystąpienie dr. M. Zelka (UAM) obejmowało krytyczną interpretację przepisów projektu o usługach informacyjnych i porad. Wątpliwości prelegenta wzbudziła m.in. regulacja zobowiązująca wykonawcę do przechowywania dokumentacji związanej z udzieleniem informacji lub porady w terminie usprawiedliwionym interesem zamawiającego

W ostatnim referacie prof. E. Bagińska (UG) opowiedziała się przeciwko wprowadzaniu regulacji usług medycznych do kodeksu cywilnego, ponieważ większość projektowanych przepisów znajduje swoje odpowiedniki w pozakodeksowych normach.

W dyskusji prof. J. Lic (UEK Kraków) poparł plan unormowania w ramach kodyfikacji problematyki cywilnoprawnej usług medycznych, argumentując to specyfiką regulacji ze względu na konieczność ochrony pacjenta, czy szczególny zakres obowiązków informacyjnych. Prof. R. Szostak (UEK Kraków) zasugerował wprowadzenie przepisów regulujących usługę stworzenia utworu. Zdaniem prof. P. Machnikowskiego (UWr) brak regulacji rękojmi w przepisach o usługach dotyczących obiektu materialnego lub niematerialnego wynika z tego, że te zagadnienia zostały uregulowane w przepisach ogólnych o odpowiedzialności kontraktowej.

Na zakończenie konferencji ustalono, że następne spotkanie odbędzie się 13.10.2017 r. w Katowicach, a jego przedmiotem będzie omówienie umów organizacyjnych, w tym w szczególności związanych z kooperacją.